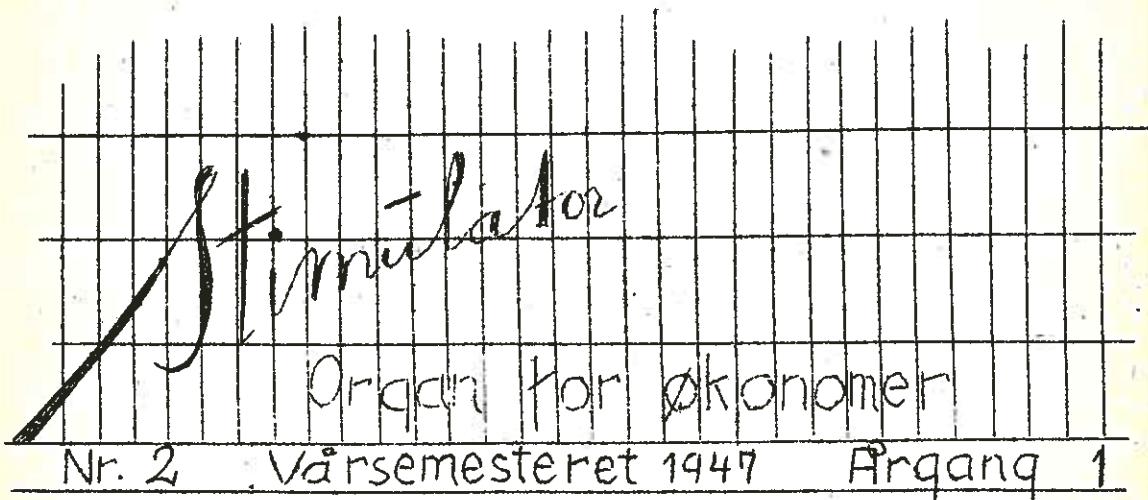


Som vi gikk



TILBAKE TIL KJELLERÅNDEN!

For stadig flere økonomer er "Fredriks gate 3" blitt noe mer enn betegnelsen på en bestemt bygning i Oslo. "Fredriks gate 3" er for dem et meget omfattende begrep. Det er betegnelsen på et eget studentermiljö.

Det var et forholdsvis lite antall studenter som i sin tid overtok studiegården. Forholdene lå gunstig an når det gjaldt å skape et slikt studentermiljö (midt oppe i denne katastrofale mangel på sådant). Plass hadde de nok av. Og da de ikke var så mange kom de hurtig i kontakt med hverandre. Det ble samarbeidet, og litt etter litt organiserte studentene sitt lille fellesskap på en utmerket måte.

Koht Norbye sier om dette i sin herostratisk berømte/beryktede artikkel i Verdens Gang 22. sept. 1945: "Den nye Osloskolen trer fram": "Og i dette miljøet var det uunngåelig at kameratskapet og samarbeidet ble fortreffelig. En ting som etter min mening spilte en stor rolle,

var det vi kan kalle uorganiserte kollokviepartier, det vil nærmest si røykepauser. I disse ble nemlig en rekke problemer diskutert i lys av det teoretiske grunnlag studentene etter hvert hadde ervervet seg."

Studentantallet økte imidlertid fra år til år slik at det ble vanskeligere å opprettholde den ønskelige kontakt. Nye tiltak ble derfor satt igang for å motvirke dette. Vi kan som eksempel nevne ordningen med "studentpappaer" respektive "mammaer" som økonomene var de første til å innføre. De ulike tiltak viste seg meget effektive. Da Universitetet ble stengt i 1943 var fellesskapet i høy grad ubrutt. Samarbeidet studentene innbyrdes og mellom studentene og lærerne var bra.

Siden Universitetet åpnet igjen etter frigjöringen har stillingen vært en annen. Vi kan si det slik at miljøet trues med å sprenges. Dette kan for en stor del skyldes den omstendighet at ikke alle studentene nå får fast plass i studiegården. Men det er enkelte forhold som tyder på at dette ikke er den eneste årsak.

For det første får en inntrykk av at de nye studenter kommer inn til sitt studium med den tanke å feie gjennom det hele på "no time". De tror, later det til, at dersom de kutter vekk alle utenforliggende ting ("don't forget the opposite sex entirely") og setter seg ned og nilesjer pensum, så skal de greie en god eksamen på ekstra kort tid. Og til "utenforliggende ting" ser det ut til at de regner møtene i Socialøkonomisk Samfund. Siste semester f.eks., hadde vi en hel rekke med utmerkede foredrag i samfundet. Emnene var slike at de skulle interessere både nybegynnere og viderekonme. Men brorparten av 1. avd. folkene glimmt som regel med sitt fravær. Diskusjonen i "kjellern" og i gangene er mer og mer stilnet av. En har ikke overskudd til "å kaste vekk" tid til slikt.

Vi mener det er på sin plass å rope et kraftig varslo her. Utglidningen blant såvel 1. som 2. avd. folkene må så vidt mulig stoppes. Det sosialøkonomiske studium er slik at stoffet trenger tid til å ferdøyes og til å belyses fra mange kanter i diskusjonene. Samarbeidet og ikke minst kameratskapet er av uvurderlig betydning når det gjelder å drive et effektivt studium. Erfaringene er ens på dette område.

Det skulle være i alles interesse å få böte på disse farlige tendenser. Og alt skulle da være lagt eitik til rette at dette kan la seg gjøre. Hvis vi bare slutter mannsterk opp om samfundsmøtene og diskusjonene om lørdagene, så skulle vi være langt på vei. Stimulators spalter står åpne for enhver som har noe en vil ha fram for studentene.

Vi er ennå ikke så mange at det ikke skulle kunne la seg gjøre å bevare vårt gode studentmiljø. Det står til oss alle om det skal lykkes.

N. M. A.

Epistel fra Socialøkonomisk Studentutvalg.

Fellesutvalget har i dette semester fått gjennomført at de spesielle utvalg for studentene skal hete "studentutvalg" og ikke "særutvalg". Vi har hilst dette med glede, for i den tiden vi har sittet her på kontoret, har vi ofte vært redd for at folk har oppfattet ordet "særutvalg" som om det var et utvalg av (eller for) særlinger, da deres mange merkelige henvendelser har tydet på dette.

Studentutvalget driver for tiden med å puffe på de forskjellige universitetsmyndigheter for å få det litt varmere her i Fr.g.t. Som kjent er jo Lille seminarrom rømmet p.g.a. kulden.

Sekretær i Studentutvalget
Inger Wrede Holm.

FЛЕРЕ ПРОФЕР И ФРЕДРИКСГАТЕ !

ENDELIG !

Bedömmelseskomitéen har bestemt seg.

Fakultetet har bestemt seg.

Kollegiet har bestemt seg.

Departementet har bestemt seg.

Regjeringen har bestemt seg.

Og vi har fått en ny professor !

Johan Einarsen - dr. philos. og dosent - med sin spesialkonstruerte rettskriving og diverse reinvesteringssykler i baklommen. Tidligere jobbet på Instituttet. Senere vill-ledt jordbrukskere, skautroll, meierister, hagebrukere, utskiftere og andre utøvere av modernæringen udi sosök og juss.

Skrevet (av) en bok i Sosialökonomi sammen med Barding. Og så noen lærebøker for gymnasiet. De siste greide han alene.

Etter det ryktet sier skal han spesielt ta seg av næringsökonomikken. Den har han visst aldri vært borti før. Så det er jo på tide.

Velkommen til Det Fhv. Kgl. Fredriks., Einarsen!

STIMULATOR

skal være et åpent forum for alle tenkelige meninger som sosial-økonomer kan ha.

En garanti for at vi skal nå dette mål er at alle våre professorer og lærere har lovet å medarbeide.

STUDIEPLANEN I STØPESKJEEN +)

Ved Gerhard Stoltz

Studieplanen har nettopp vært gjenstand for en ganske omfattende revisjon. Mange hadde håpet på ennå mer reformer, men ble stengt nokså bestemt av. For å sitere professor Frisch: "Dette forslaget gjelder bare rent pensummessige ting og litteraturhenvisninger. Selve eksamsordningen er det ikke spørsmål om å røre nå". (Forordet til forslaget).

En kan godt forstå dette standpunkt. Den nåværende eksamen er ikke gammel, og bør være ordentlig prøvd før den tas opp til revisjon. Likevel er der en del endringer som man ut fra de naturlige målsetninger for en embedseksamen kan resonner (diskutere) seg frem til. Og for å sitere samme professor: " - at hverken mine kolleger eller jeg er "innerlig tilfreds" med dette komplekset i dag og at vi heller ikke har tenkt oss noensinne å kunne bli det, - i allfall ikke før åreforskningen hos oss er nådd meget langt." (Universitas nr. 15, 1946).

Målsetningen skal ikke her presiseres i detalj. Det skulle kunne greie seg med å si at en eventuell endring av bestående studieordning bør ha følgende motiver.

- 1) Utdannelsen skal være en sosialøkonomisk utdannelse.
- 2) Arbeidspresset (eksamenspresset) skal minimaliseres innenfor rammen av den stoffmengde som må forlanges (og som vel tilsvarer den som nå blir forlangt).
- 3) Fagene bør plaseres slik at de problemer som hører sammen studeres i sammenheng.

Der vil sannsynligvis være skjønn enighet (unntagen hos enkelte sensorer til muntlig eksamen) om at hovedvekten må ligge på det økonomiske resonnement og i mindre grad på ren kunnskaps-tilegnelse.

Av fagene i de to avdelinger, er det noen som kan betraktes

+) De her fremførte synspunkter skyldes i stor utstrekning diskusjoner mellom de studenter som deltok i arbeidet med omlegging av pensum ifjor. Fremstillingen står helt for egen regning. G.S.

som "hovedfag", og de øvrige som "hjelpefag". Der vil neppe alltid være enighet om hva som er "hovedfagene", men jeg vil anta at de fleste vil ta med: teori, penge- og kredittlære, offentlig økonomi, næringsøkonomi og deler av sosiallæren. "Hjelpefag" er: statistikk, rettslære, befolkningslære, bedriftsøkonomi og økonomisk historie samt dogmehistorien (sosiologien bør det vel ikke snakkes for höyt om). "Hjelpefagene" burde komme i en litt annen stilling, forsåvidt som deres formål er å bidra til forståelsen av og utnyttelsen av de økonomiske (hovedfags-) kunnkapene. De er ikke mål i seg selv.

Det synes på mange måter naturlig å trekke hjelpefagene sammen i første avdeling, som en slags forberedelse, og det har tidligere vært talt om å legge bedriftsøkonomien dit p.g.a. dens nære slektskap med produksjonsteori og pristeorologi. Etter mitt skjønn er der bare to argumenter som kan tale mot dette, nemlig:

- 1) Förste avdeling blir da ennå kjedeligere.
- 2) Bedriftsøkonomien får da karakter av et annenrangs fag, og sosialøkonomien blir stilt dårligere i konkurransen med bedriftsøkonomene (handelskandidatene).

Det siste argumentet veier neppe særlig tungt i dag. Jeg vet ikke hvor mange kandidater som tidligere har vært henvist til å söke beskjeftegelse på grunnlag av sine kvalifikasjoner i bedriftsøkonomi, men for fremtiden blir det neppe særlig aktuelt. Denne sikkerhetsventilen er ikke nødvendig, og bedriftsøkonomien bør få den plass i studiet som tilkommer den ut fra synspunktet "hjelpefag".

Å flytte bedriftsøkonomien til 1. avdeling kan vel bare gjøres dersom tilsvarende stoff overflyttes til 2. avdeling. Oppmerksomheten retter seg da i første rekke mot det merkverdige fag som heter befolkningslære. Sett fra synsvinkelen hjelpefag, er det neppe tvil om at det er blitt i høy grad overdimensjonert. Det vil med fordel (hvilket også er forutsatt gjort, under pensumforhandlingene) kunne reduseres betydelig. Når det er gjort er det neppe noen grunn til å beholde det som eget fag. (Den fantasieloshet som har preget oppgavegiingen til eksamen de siste årene skulle tyde på at det har liten berettigelse). Alt som angår befolkningspolitikk hører naturlig hjemme i faget sosiallære. Et skille mellom befolkningspolitikk og sosialpolitikk er tøv, og som presisert foran: det som hører sammen bør i størst mulig utstrekning behandles samlet. Befolkingens fordeling på næringer

er et meget viktig ledd i næringsøkonomien, og kan lett overføres dit. Tilbake står da en del tekniske ting: konstruksjonen av dödelighetstabeller, dödelighetsmål, Eilert Sundts lov, seksualproportionen, m.v. Bortsett fra den siste, som ikke har den ringeste eksistensberettigelse i pensum til sosialøkonomisk embeteksamen, må disse kunne plaseres omkring i pensum, hvor det er hensiktmessig - dödelighetsmålene f.eks. i teoretisk statistikk (eller kanskje heller i statistisk seminar).

Ved placering av bedriftsøkonomien i 1. avdeling og befolkningslære fordelt vesentlig på 2. avdelings fag blir der ett fag mindre til 2. avd. Det må betraktes som en utvilsom fordel. Presset til 1. avd. blir det samme, eller kanskje noe større. Hvis bedriftsøkonomi virker tyngre enn befolkningslære, kan det lett rettes på ved at faget rettslære tas ut. Det bør gjøres i alle tilfelle. Dets sammenheng med de øvrige fag er minimal og det måtte lett kunne ordnes slik at der ble holdt selvstendig eksamen i rettslære som kunne avlegges når som helst i løpet av studietiden - senest ett semester før avsluttende eksamen.

De eksamenstekniske vanskeligheter skulle ikke bety noe særlig. Derved ville 1. avd. sannsynligvis kunne kortes ned ett semester, og om den da blir litt kjedeligere, får vel så være.

En gjennomføring av disse reformer ville utvilsomt bety en merkbar forbedring av studieordningen. Spørsmål om mer dyptgående endringer trenger seg imidlertid også frem: større valgfrihet, adgang til spesialisering i enkelte fag eller linjedeling, mer seminararbeid, osv. Der foreligger allerede litt materiale om dette.

Slike spørsmål må utredes grundig, og det rimeligste ville være at der ble nedsatt en liten komité av lærere og studenter, som bl.a. kunne

- 1) drøfte innkomne forslag
- 2) undersøke forholdene i andre land
- 3) undersøke kandidatenes syn på studiet etter noen års praksis.

I en grundig utredning kunne komitéen stille opp de forskjellige alternativer og legge dem frem for studentene og de ansvarlige instanser. Hvorledes man enn velger å gå frem, vil det imidlertid være meget ønskelig å få i stand en innledende meningsutveksling om vårt studiums struktur.

STIMULATORs AVDELING FOR ÖKONOMISK LYRIKK.

Aa. O. Vinje har skrevet et dikt som heter Statsökonomi:

Til gagnlegt verk kver sveitedrope rund og full
er landsens merg og riksens mynt og sylv og gull,
og dalaren med all sin glans og alt sitt kaupeverd,
det storkna slit og slæp og sveite er.
= = =

Som vi ser har han latt seg inspirere av arbeidsverdilæren, som vel hadde sin glanstid dengang han skrev diktet (1860).

- - -

Gunnar Reiss-Andersen har hentet inspirasjon fra en av konjunkturfasene, nemlig omslaget fra lav- til höykonjunktur. Diktet heter Ökonomisk vår:

Ja, nå blir det vår fra sekund til sekund!
Jeg går i en dröm i den demrende lund
hvor knoppene svulmer av dollar og pund.

Jeg har under foten et lykkelig press
av stigende kurs. Det blir penger som gress.
Snart skal vi en sommerdag vandre til kness.

Hvad er vel en ganske almindelig vår
mot denne hvori jeg så drömmende går
med gulldugg i dikterisk utfoldet hår?

Du snakker om trekkfugl, om ståren. Å, den!
Nei, den da ... Her sier en mö til en venn:
Nei, hör, nå er tilliten kommet igjen!

Ja, tilliten. Akk ja, når var den her sist?
Den var her. Men plutselig, vekk var den. Pist!
Nå synger den etter i lunden på kvist.

Men spør en prosaiker: Tillit til hvad?
Da ler vi prosaiske höyt: Ha, ha, ha ...!
Tenk spørre, når tilliten synger trala ...

- - -

Reiss-Andersen gir her et bidrag til forståelsen av de psykologiske konjunkturforklaringer.

Det vi savner nå er en poet som kan ta f.eks. Produksjons-teorien eller Ekskurs 18 i Notatene opp til dikterisk behandling, til hygge og nytte for studentene i Fredriksgt. 3. Ekskurs 18 i sin næværende form er jo nærmest å likne med et gnagsår i örkenen. Det ville ikke skade med litt poesi der, nei. Vi venter derfor nå på den dikter som vil besynte de interlokale valghandlings-aksiomer. Stimulators spalter står åpne for ham.

b.

P.S. Mens vi snakker om poesi: Petter Dass har et vers som alltid kom meg i tankene hver gang jeg tok for meg Reiersøls sannsynlighetsregning:

Mig angrer af mit Hjertens Grund,
Jeg Bogen skulde lære,
Og det var en forvoren Stund,
Jeg Kappen tog at bære,
At jeg for alt det, jeg har slidt,
Fik intet andet til Profit
End Umag og Besvære.

D.S.

- - -

Når vil det være
at prisene i samfunnet går i været?

Erling Petersen i Pengene våre
side 133.

..... thi det er med Menneske-slægten som med et blomstrende Eble-Træ: mange af Blomsterne visne og falde til Jorden uden at sætte Frugt. Men de fleste af Børnene leve dog over og naa frem til voxen Alder.

Eilert Sundt.

- - -

Har D U et bidrag til denne spalten?

Arnljot Strømme Svendsen:

VIRKNINGER AV UNDERSKUDD PÅ STATSBUDSJETTET.

Besvarelse til 2. avd. eksamen i offentlig økonomikk høsten 1946. Karakter 2,15.

Sensorer: Johan Vogt, Johan Einarsen og Helge Seip.

Problemet underskudd på statsbudsjettet er intet særkjenne for moderne finanspolitikk. Det var nettopp på grunn av tidligere enevoldsherskeres meningsløse pengeforbruk og ødeleggelse av statsfinansene at borgerne reiste kravet til den offentlige husholdning om balansering av budsjettene, en norm som senere så å si har vært tatt som en selvfølge.

Underskudd på eller underbalansering av statsbudsjettet har imidlertid fra 1930-årene blitt gjort til gjenstand for en omvurdering og tildels tillagt en særlig oppgave innenfor statens velferds-politikk. Underskudd på statsbudsjettet kan således være ledd i den offentlige konjunkturpolitikken, eller ledd i en mer generell stabiliseringspolitikk eller rett og slett bare være et resultat av inntrådte ekstraordinære forhold. Gunnar Myrdal og senere D. Hammarskjöld har særlig gått inn for konjunkturbetraktingen og dermed en langtidsbalansering av statsbudsjettet, mens Kjeld Philip, Carsten Welinder m. fl. legger mindre vekt på en senere eventuell overbalansering idet de ser underskuddene som en nødvendig statsforanstaltning så lenge det rår arbeidsløshet og samfunnets produksjonsevne ikke er fullt utnyttet. Ved den siste art av underskudd søker myndighetene i alminnelighet senere å overbalansere budsjettet eller i hvert fall konsolidere gjelden som måtte være oppstått.

Motiveringene eller bakgrunnen for underskuddene er ikke uten betydning for virkningene, idet anvendelsen av midlene hvormed budsjettets passivaside overstiger aktivasiden og midlene tilveiebringelse i alminnelighet vil være forskjellig i de tre tilfelle, hvilket vi senere kommer til å vise.

Underbalanseringen i våre dager behøver altså slett ikke ha noen forbindelse med uansvarlig finansledelse å gjøre, men kan ses som et ansvar og en oppgave staten tar på seg for å hemme eller hindre de samfunnsmessige ulemper det privatkapitalistiske økonomiske system fører med seg. Krever borgerne dette systemet opprettholdt og samtidig krever full sysselsetting og økt nasjonalinntekt blir underskudd på statsbudsjettet i mange tilfelle en

logisk konsekvens. I mange tilfelle kan staten også føle seg moralisk forpliktet til å rá bot på de sosiale misforhold og å lette konjunktursituasjonen.

Underbalanseringen begrenses til en hver tid som Hammarskjöld påpeker, av samfunnets produksjonsevne. Den totale forbruksetterspørsel og investeringen vil ikke kunne drives opp over denne uten at de samfunnsekonomiske minusvirkninger vil overstige plussvirkningene slik at en reduksjon av underskuddet faktisk ville være mer aktivitetsfremmende enn en ytterligere utgiftsøkning. Professor Myrdal legger hovedvekten på det han kaller "det internationella utrymmet" når det gjelder underbalanseringens grenser. Valutaen kan ikke "försämras" i det uendelige, særlig tre momenter må en holde klart for seg: opprettholdelsen av landets prestisje, faren for handelspolitiske og intervalutariske mottrekk (retaliasjon) og uvissheten om den internasjonale økonomiske utvikling. Nå regner riktig nok Myrdal her med en flerårig underbalansering. Og senere underbalanseringsteoretikere (jfr. Balogh og Mandelbaum i "6 Oxfordekonomer ...") går således ut fra at handelssamkvemet må reguleres mellom landene dersom et eller noen enkelte land innleder en energisk aktivitetspolitikk ved underbalanserte budsjetter.

Underskudd på statsbudsjettet innebærer at statens utgifter i regnskapsperioden overstiger inntektene. Sondringen mellom drifts- og kapitalbudsjett spiller herunder særlig i den praktiske finansvitenskap en viss rolle. Et av de grunnleggende hovedproblem oppstår nå: på hvilke forskjellige måter kan staten finansiere underskuddene (hvorfra kommer betalingsmidlene) og hvilke ulike følger har denne finansieringsteknikken? Staten har 4 ulike måter å tilveiebringe penger:

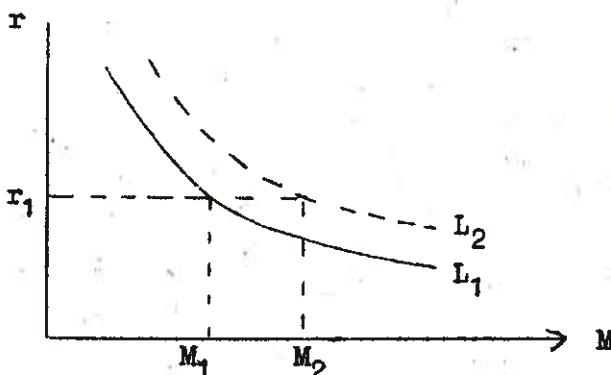
1. ved økte skatter, avgifter o.l. og overskudd på statens forretningsmessige bedrifter;
2. lån hos publikum;
3. lån i seddelbanken eller egen trykking av sedler;
4. ved utenlandske kreditter.

Hvilken virkninger på aktiviteten i samfunnet, valutaen osv. får underbalanseringen ved 2., 3. og/eller 4? (1. ser vi bort fra av den enkle grunn at et underskudd finansiert ved skatter ikke er noe underskudd).

Virkningen av lån hos publikum avhenger ifølge professor Philip i vesentlig grad av sentralbankens oppførsel. Tegner publikum i et statslån, medfører det i alminnelighet et nesten tilsvarende uttak fra aksje- og sparebankene (idet avtesaurering eller forbruksunnlatelse for å kunne gi lån sjeldent har noen realitet). Bankene som ikke ligger med unødig seddelreserve, tvinges til å realisere obligasjoner til sentralbanken, redusere foliocimm-skudd o.s.l. for å greie pågangen. I hvilken grad derfor sentralbanken egentlig finansierer statslånet avhenger av absorpsjonsgraden ψ som er lik

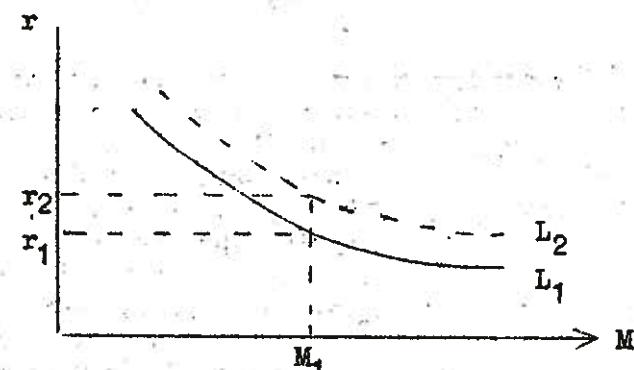
$$\psi = \frac{\text{sentralbankens etterspørsel etter verdiparirer}}{\text{publikums tilbud av verdipapirer}}$$

Dersom $\psi = 1$ er sentralbankens etterspørsel nettopp lik tilbuddet og renten holder seg konstant. Jo mer ψ nærmer seg 0, jo større del av lånet må publikum (inklusiv bankene) bære av sine egne omsetnings- og spekulasjonsmidler og desto større utslag vil det bli i renten. Philip retter spesiell oppmerksomhet mot renten og hva han kaller rentebalansen. Han nyttet Keynes' likviditetsdiagram.



Tilfelle 1: Holder sentralbanken $\psi = 1$, altså r_1 konstant og gir ut $M_2 = M_1$, hvilket nettopp er statens lånebeløp til publikum

som innbetaler det mot nye statsobligasjoner, kommer pengestrømmen til å øke og antakelig etter en tid aktiviteten. Derved vil likviditetspreferansen undergå et skift oppover slik at forholde- ne stabiliserer seg ved r_1 , M_2 , L_2 (se fig.). Ved en nøyere gjennomgåelse må en her analysere de ulike anvendelser staten gjør av lånemidlene, hvilket vi kommer tilbake til. Tilfelle 2: Publikum avtesaurerer f.eks. nettopp et beløp lik statens lånesum slik



at den faktiske pengemengde blir konstant. Dersom staten nå utbetaler dette til eksempelvis arbeidsløse vil antakelig den totale etterspørsel og forbruket øke og derved antakelig den økonomiske aktivitet. Dette vil virke i retning av voksende kassekrav i samfunnet og stigende rente, (se fig.).

Ved direkte lån i seddelbanken eller egen statstrykking av sedler øker pengemengden i samfunnet med ganske tilsvarende beløp. Valutalån i utlandet kan pengemessig få omrent de samme virkninger innenlands.

Vi vil nå betrakte mer i detalj statens disponering av underskuddsmidlene. Det kan være grunn til å sondre mellom to hovedtilfelle; et hvor det rår full sysselsetting og fullt utnyttet produksjonskapasitet og et hvor dette ikke hersker (herunder kan vi innbefatte både konjunktur- og stabiliseringssunderbalansering).

I. Utnyttet kapasitet og arbeidsløshet.

På bunnen av en depresjonsperiode karakteriseres situasjonen av en viss "vente-og-se" stemning. Ingen tar ta initia-

tivet til nye tiltak idet en frykter følgene. I en slik situasjon kan økte statsutgifter og utbetalinger uten økonomisk motytelse i skatter o.l. faktisk få en slik katalysatorisk effekt at hele systemet settes i bevegelse oppover. Produksjonsresultatet og dermed selve skattieunderlaget stiger kraftigere enn selve underbalanseringen. Professor Frisch sier at aktivitetsvirkningen skjer gratis. Og det springende punkt er nettopp at bare staten er i den stilling at den på det tidspunkt kan få oppsvinget i gang.

Men hvorledes sprøyter staten pengene ut i samfunnsmaskineriet? For det første ved skattelettelser. Her igjenom kan også hensyn tas til hvilke næringer eller økonomiske sektorer som i første hånd bør støttes. Under en depresjon lider i alminnelighet kapitalvareindustrien mest, innenfor denne finner man den største uutnyttede produksjonskapasitet. Imidlertid er det langt fra sikkert at derfor nettopp denne først og fremst bør nyte godt av statens hjelp. Forsiktigheten er oftest størst nettopp her slik at skattelettelser bare vil kunne føre til en finansiell sikring og forbedring av lividiteten. Skattelettelserne kan i stedet gjelde barnerike familier, eksportindustrien e.l.

Utenom eller ved siden av skattelettelser kan staten øke de rene utbetalinger til arbeidsløse, barnerike familier osv. En mener i alminnelighet å kunne anta at forbrukssetterspørseren vil variere temmelig nært til de økte inntekter for disse gruppene og at tesauring eller sparingstilbøyeligheten vil være minimal. Særlig Carsten Welinder har kritisert dette synet, idet han peker på at de arbeidsløse, gamle o.a. pleier å underholdes av venner og slektinger mer eller mindre i krisetider slik at disse derfor reduserer sitt forbruk. Overtar nå staten underholdet av de arbeidsløse og de andre, kommer ikke forbruket til å vokse proporsjonalt. De arbeidsløse vil søke å betale tilbake på sin gjeld og veniene og slektingene kommer antakelig ikke til med engang å la sitt forbruk vokse. Disse treghetsmomentene tok tidligere underbalanseringsteoretikere (særlig Myrdal) liten notis av. Den momentane og proporsjonale effekt av direkte pengeutbetalinger til arbeidsløse, barnerike o.a. må derfor ikke overvurderes.

Den tredje alternative eller komplementære form for underskuddsanvendelsen er igangsetting av offentlige arbeider

(tolket vidt). Mens de to andre typer av offentlige utbetalinger har skjedd uten økonomiske motytelser, krever staten i dette tilfelle nettopp en slik. Denne kan ha en noe forskjellig form. For det første kan det representere en etterspørsel fra det offentlige på arbeidsmarkedet uten noen tilsvarende ekstra tilbud på varemarkedet (f.eks. ansettelse av flere rasjoneringsfunksjoner, skrivemaskindamer osv.); for det annet kan det bety en etterspørsel fra det offentlige både på arbeids- og varemarkedet (arbeidere og materialer) med enten et medfølgende tilbud på varemarkedet eller ikke. I det første tilfelle blir virkningen av de offentlige arbeider vesentlig å spore på forbruksbalansen, med hvilket menes balansen for den totale forbrukssetterspørrel og det totale tilbud av forbruksvarer. De nyan satte statsfunksjonærer bidrar så å si ikke til å heve samfunnets produksjonsevne annet enn ved sin etterspørsel av forbruksvarer og -tjenester. Dette kan fra et aktivitetssynspunkt være viktig nok, teorien om aksellerasjonseffekten bygger nettopp på virkningen av en konsumsjonsøkning på investeringene i kapitalvareindustriene. ($I = \mu \cdot C$ hvor I er nyinvestering, μ en konstant og C tilveksten i konsumsjon pr. tidsenhet). I et visst rett øyeblikk kan en konsumsjonsstimulans sette hele kapitalmaskineriet i gang. Clark søker endog på grunnlag av ovenstående ligning å forklare hele konjunkturoppgangen, idet han sier at en viss liten forbruksøkning vil slå ut i det mangdobbelte m.h.p. kapitaløkningen.

En vekst i statens etterspørsel både på vare- og arbeidsmarkedet, fører altså både til direkte økt sysselsetting og direkte lagerminskning eller produksjonsauke innenfor de industrier hvis varer etterspørres. Vi kan f.eks. se på forholdene i Danmark i mellomkrigstiden hvor man ifølge Philip bygget sportsplasser over hele landet for å sysselsette arbeidsløse. Men samtidig økte etterspørseren etter verktoy, maskiner og annen utrustning slik at de industrier som frem stilte disse produkter fikk økt avsetning og selv kunne utvide og nyansette folk. I den utstrekning disse varer er av utenlandsk opprinnelse medfører etterspørselsøkningen en tilsvarende bedring i vedkommende land og "försämringen av det internationella utrymmet" i hjemlandet. Keynes' multiplifier viser hvorledes en statlig igangsatt investering virker på inntektsdannelsen. Multiplikatoren blir derfor en inntektsmultiplikatoren.

plikator. Altså en investeringsøkning vil slå ut i en tilvekst av nasjonalinntekten; en del av denne (bestemt av konsumsjons-tilbøyeligheten $\frac{\Delta C}{\Delta R} = \alpha$) blir konsumert. Dette øker inntekten på annet hold osv. Keynes mener således at en statlig nyinvestering vil kunne få en samfunnsøkonomisk virkning som langt overstiger det opprinnelige investeringsbeløp. Dette makroresonnement må jo spesifiseres nærmere på de institusjonelle forhold og herskende miljøfaktorer for å kunne gi et relativt presist svar i en situasjon hvor staten overveier igangsetting av offentlige arbeider. Men en bør være klar over hvilke "gratisvirkninger" samfunnsøkonomisk et statlig iverksatt investeringsprogram kan ha.

Resulterer de offentlige arbeidene også i en vare- og tjenestestrom på varemarkedet til omsetning kan det medføre enkelte uleiligheter for de andre markedstilbyderne, nettopp i en situasjon hvor det finnes uutnyttede ressurser, men er oppsvinget først kommet i gang vil plussvirkningene kunne overstige minusvirkningene.

En underbalansering kan også ha mer beskjedne formål; f.eks. understøtte en viss næring som arbeider tungt, altså mer spesifikke sosiale hensyn. En del av Roosevelts New Deal gikk således ut på ekstraordinære innkjøp av landbruksvarer til destruksjon, lagring og utdeling for å bedre farmernes lønnsomhet og jordbruksprisene. En slik underbalansering har en snev. av krigsfinsanering over seg, noe vi skal se på senere.

Skal underskuddet på statsbudsjettet være konjunkturutjevnende, reiser en rekke spesielle vanskeligheter seg tildels av kunnskapsteoretisk (jfr. Johan Åkerman: Ekonomisk teori) og mer praktisk art. For at sluttresultatet ved konjunkturperiodens ende skal være en inntekts- og utgiftsbalanse må konjunkturpolitikene kjenne nøyaktig til konjunkturens gang og form og hvor man til en hver tid befinner seg på denne. I Sverige drev man med underbalansering helt opp til konjunkturtoppen i 1937; virkningene måtte da variere fra de en riktig gjennomført konjunkturpolitikk skulle fått. En forsterker konjunkturoppgangen og svekker depresjonen, dermed fører en egentlig en stabiliseringshevende underbalanseringspolitikk; den langtidsbalanserende virkningen uteblir da også.

II. Full sysselsetting.

Underskudd på statsbudsjettet har en langt alvorligere følge om alle produksjonsfaktorer i samfunnet er beskjæftiget. Den samfunnsøkonomiske balansen (Hammerskjöld) vil da forstyrres idet den totale etterspørsel overstiger samfunnets produktive evne med derav følgende prisvirkning og spenning på arbeidsmarkedet. Jo nærmere man kommer den fulle sysselsetting, jo sterkere vil prisstigningstendensene være; samfunnet går over fra å være mengdereagerende til å være prisreagerende (Philip). For å hemme de ueheldige prisstigninger kan staten ved en forfinet skattepolitikk hindre de industrier eller bedrifter som først vil prisreagere fra dette og således skyve dette tidspunkt lenger ut og da slik at næringslivet vil reagere mer samtidig m.h.p. prisstigning. Men i det hele tatt mener Philip at eksponsjonsprosessen eller underskuddene ikke bør drives lenger enn til det ennå hersker ca. 5 % arbeidsløshet; idet bl.a. arbeidernes arbeidseffektivitet når de vet seg sikre i sine stillinger viser betydelig synkende tendens (jfr. tidligere kommunearbeidere). En viss liten arbeidsløshet kan derfor faktisk gi den (optimale) maksimale nasjonalinntekt. Dessuten kommer en økning av kjøpepresset og dermed den tiltakende inflasjonsfare til å føre med seg alle mulige statsreguleringer for å hindre den galopperende inflasjon, sikre rettferdig fordeling av nasjonalinntekten osv. Følgen kan bli omfattende regulering av pris- og lønnsnivåene, kontroll over varemarkedet, arbeidsmarkedet og investeringene.

Så sant staten ikke er nødt og tvunget som under en krig, bør den derfor være varsom med en outrert underskuddspolitikk. Men en må heller ikke vise den paniske redsel for underbalansering av budsjettet overhodet. Meget tyder på at en bevisst underbalanseringspolitikk i Norge i 1930-årene hadde kunnet heve nasjonalinntekten og sysselsettingsgraden meget mer enn hva faktisk skjedde. Underbalansering av budsjettet etter at full syselsetting er nådd, legger ekstra byrder på befolkningen og en ansvarslös politikk dersom ikke helt eksepsjonelle forhold skulle tale for.

Til sist vil vi se noe nøyere på virkningen overfor utlandet av et underskudd på statsbudsjettet. Den totale etterspørsel stiger og dermed etterspørselen etter fremmede varer og

tjenester. Importen vil ha en tendens til å stige, mens eksporten avtar idet nå en større mengde av eksportvarer blir etterspurt på hjemmemarkedet. Som helhet oppstår det et press på valutaen. Forholdet kan i enkelte tilfelle bli forverret ved at utlandet mister tilliten til landets penger, derfor nekter lån, trekker penger hjem og undervurderer valutaten. Under en vidtgående inflasjon kan dette forhold være en virksom faktor i ødeleggelsen av pengeneheten. I det hele kan en si at det "internationella utrymmet" for en underskuddspolitikk blir desto større dersom

1. andre faktorer kan virke inn til å bedre betalingsbalansen,
2. Etterspørselsøkningen i større grad retter seg imot innlandske varer og tjenester,
3. sparingen vokser,
4. stat-sentralbank har store valutareserver som tillates redusert,
5. det eksisterer store unyttede lagre og uutnyttet kapasitet.

Dessuten vil det alltid være et visst tidsintervall mellom det øyeblikk underskuddet på statsbudsjettet er et faktum, til dette gir seg uttrykk i økt etterspørsel etter varer og tjenster, økt import fra utlandet og til terminen forfaller for betaling (kvitning) av de utenlandske forpliktelser. For små stater som Norge, Sverige og Danmark som har en meget omfattende samhandel med omverdenen vil disse internasjonale skranner og de uheldige konsekvensene for valutaen og handelen ved underskuddsbudsjett vise seg raskere og med større tyngde enn med flere selvbergede og avlukkede land som eksempelvis Sovjetsamveldet og China.

I Norge har man etter frigjøringen fått to statsbudsjetter med et i førkrigsmålestokk enorme underskudd. Motiveringen har ikke så meget vært hensynet til aktiviteten i samfunnet og sikringen av full sysselsetting, idet det siste jo alt er en realitet. Men de ekstraordinære forhold rett etter krigen av delvis krigskarakter og hensynet til rask gjehoppbygging av de krigsherjede strøk forsvarer likefullt en slik finanspoli-

tikk om den kan holde. Følgene er riktig nok fortsatt skarp kontroll med næringslivet og prisene noe som kan vekke politisk uvilje. Et statsstyre som ønsker større myndighet for det offentlige i samfunnsøkonomiske forhold kan selvfølgelig også utnytte en slik situasjon med stadige budsjettkunderskudd til å sikre og underbygge sin maktstilling.

Der også!

Jeg staar og tanker paa om Varedirektoratets Personale kan tage Vare paa sig selv.

Carlo Cartophelmos
Cementkoger

Aktualitetsjäktet förkortar perspektiven och gör ekonomen närsynt.

Professor Erik Lundberg
i Svenska Dagbladet 11/12-46.

--

STURM UND DRANG.

Gehemmt wurde die Entwicklung des Gewerbes ferner durch die Tatsache, dass die Nachkommen der Wikinger infolge ihrer rassischen Veranlagung und unter dem Einfluss einer heroisch-abenteuerlichen Tradition nur schwer an regelmässige und intensive Tätigkeit gewohnt werden konnten.

Allan Lyle i Die Industrialisierung Norwegens.

--

EN PROFESSOR VISER SIN STORHET

som vitenskapsmann ved å produsere så meget som mulig,
som lærer ved å la sine studenter lese så lite som mulig av det

Gammel gresk vismann.

--

OLAV BRUNBORG'S MINNEFOND.

Lørdag 22. februar er det definitivt slutt med nasjonalhjelpens H-7 lotteri. Allerede mandag 24. setter Studentenes Fellesutvalg i gang med studentenes egen "nasjonalhjelp" til inntekt for Olav Brunborgs Minnefond, som skal brukes til stipendier ved Universitetet.

Historien bak dette tiltaket er følgende. En av våre kolleger, stud. econ. Olav Brunborg døde som politisk fange i Tyskland under krigen. Til minne om ham har hans mor lett opprette et stipendiefond som bærer sønnens navn. Til dette fondet har hun så skjenket et stort parti varer som er importert fra Island. Studentenes Fellesutvalg har fått i oppdrag å avvikle dette varepartiet på en slik måte at det innbringer mest mulig til fondet, og Fellesutvalget har følgelig tatt initiativet til en hel rekke tiltak.

Først og fremst har vi "Universitetets Stipendielotteri", der endel av varene til en samlet verdi av kr. 10 000 loddes ut. Målet er å få inn minst 30 000 kr. på dette lotteriet, og en er nå i ferd med å mobilisere en stor stab av studenter som skal tjenes-tegjøre som faste loddsgjøere. Og de studenter som ikke får anledning til å være loddsgjøere, har rik anledning til å gjøre sin innsats som loddkjöpere. Parolen må være "Hver student - minst 2 lodd i "Universitetets Stipendielotteri".

Dernest skal det arrangeres to basarer med utlodning av endel av de varene som ikke går som gevinstar i lotteriet. Disse holdes i Universitetets Gymnastikksal og på Oslo Handelsgymnasium.

Som særlig attraksjon på basarene har vi fått lov til å selge fritt over disk en hel mengde töyer og stoffer, og enkelte andre tekstilvarer. Men her gjelder det å være om seg for sakene er utsolgt!

Gevinstene i lotteriet og basarene består vesentlig av klær og tekstilvarer. Der er også slike ting som soveposer, pelser og skinn, og en hel del service og annet kjøkkenutstyr. Til sammen oppgår verdien til ca. 30 000 kr.

Alle disse tiltakene skal avvikles i tidsrommet 24. februar til 9. mars. En del studenter har allerede gjort et stort arbeid

med å få disse tingene forberedt og organisert. Men skal vi håpe på suksess må alle studenter være klar til å gjøre sin innsats. Vi har allerede fått verdifull hjelp fra mange uten-forstående institusjoner. Prismyndighetene og rasjonerings-myndighetene har stilt seg meget imøtekommende overfor tekstilslaget. Politiet har strukket seg langt. Vi får gratis reklame på kinoene og i en rekke forretninger. Pressen er villig til å hjelpe oss. Selv kringkastingen skal tre støttende til. Det er i det hele en rekke institusjoner og privatpersoner som har hjulpet oss. Det eneste som gjenstår er at studentene hjelper seg sjøl. Du vet hvor vanskelig stipendiesituasjonen er - du har nå høye til å gjøre ditt for å rette på den!

Hans Jacob Kreyberg.

HVA SKAL BARNET HETE ?

Det gikk som vi ventet.

Man klaged over navnet.

"'Stimulator' - Hva er det for noe da?" "Stimulator" det kan teknikerne kalte sitt blad." - Dette og meget annet sa menigmann.

'Stimulator', sang Halvor på sitt alltid like melodiøse språk, "Folk vil jo tro vi mener "Simulator". - Og så fikk han sagt en blødme den dagen også. Og da er jo han fornøyd.

'Stimulator', forklarte den skarpe Barding, "vil straks lede tanken hen på ekspansjonspolitikk og planøkonomi og reguléringsøkonomi og dirigert økonomi og byråkratisert økonomi osv. Og dette vil ennu engang få en viss gruppe mennesker til å tro at alle som kommer fra Fredriksgate er sosialister". Det var hans spissfindige og subtile resonnement.

Hva redaksjonen sier?

Bladet heter Stimulator inntil vi har funnet et bedre navn! Ennå er det ikke kommet inn ett eneste forslag. Vi venter med lengsel og spenning på det.

Men til da heter vi - STIMULATOR.

VÅRE LÆRERE II.



Neste mann i "Skjærsilden" skulle ifølge alderen være professor Ragnar Frisch. Han oppholder seg for tiden i utlandet. Den neste i rekkefølgen er da dosent Thomas Sinding, som er født i 1896, tok juridicum i 1918, statsøkonomisk eksamen i 1920, og dr. phil. i 1928. Han uttaler seg gjerne om objektive ting, men ikke om de mer subjektive, hvilket må respekteres.

Som ung jurist var han dommerfullmekting i Valdres, og mener at han i denne stilling lærte utrolig meget økonomi ved sitt arbeide med odelstakster, ekspropriasjoner osv. Han tror at de juridiske kandidater den gang hadde et fortrinn framfor de sosialøkonomiske ved at de i ung alder i en slik stilling fikk trening i å behandle og avgjøre viktige saker. Men nå kommer de økonomiske kandidater like etter eksamen ofte i selvstendig og overordnet arbeid. Dette er mer utviklende enn å komme på institutt og en stilling som ikke kan sammenliknes med å sitte på Instituttet og "trekke ut kvadratrötter".

Han var en tid sekretær i lovavdelingen i sosialdepartementet og behandlet der utkast til nye sosiallover.

I 1934 ble han dosent. I 1939 vikarierte han for Thagaard i trustkontrollen. I 1945 ble han oppnevnt til varamann for dr. Ræstad i lønnsnemnda og overtok denne stilling ved dr. Ræstads død, et arbeid som har tatt en vesentlig del av tiden det siste halvåmet år.

Hans hobby er botanikk. På mitt spørsmål om han har drevet det rent vitenskapelig eller bare "på si", forteller han at det har innskrenket seg til en uke hver sommer. Som ung student hadde han lyst til å studere biologi, men på grunn av forholdene under verdenskrigen, fant han det viktigere å studere økonomi og politikk. Men han har som sagt holdt interessen oppe, og holdt i fjar et foredrag i radioen "om akvarium", særlig barnslig sier han selv om foredraget, men etter brevene å dömme mer vellykket enn mange andre vel

forberedte foredrag. Han henviser også til at han i sine böker mest benytter seg av biologiske sammenlikninger. De fleste av hans böker kjenner vi. De to viktigste böken "Pengevesen og Konjunkturer", og "Varepriser og Inntektsfordeling" var skrevet både med tanke på de juridiske og de økonomiske studenter. "Næringsliv og Politikk" hadde han i 1940 foreslått for Fakultetet å utvide til en praktisk sosialøkonomi på 600-800 sider for å erstatte Aarum II, men det kom ingen avtale i stand.

Han er enig i at vi får for lite moderne praktisk økonomi. Det sparsomme grunnlag som studentene får i praktisk økonomi gjør for mange studenter x og y i teorien til bokstaver som flyttes fram og tilbake, opp og ned for å ende i et matematisk uttrykk uten annen betydning enn som sådant. (Dette siste for undertegnades regning).

Siden 1941 har Sinding - "for å ha litt å gjøre for sommeren" - forelest ved Norges Tekniske Høgskole i Trondheim.

Han har skrevet en hel del artikler og foredrag over sosiale og økonomiske problemer og har samlet materiale til en sosiologi, et fag som vi i motsetning til andre land har fått lite av. For øvrig er han sin egen forlegger, hvilket han anbefaler alle som skriver böker.

Under hele samtalet kom vi stadig av en ller annen "mystisk" grunn inn på U.S.A. Han var over der i 1935 og med sine erfaringer fra norske forhold nå og undertegnede beskjedne erfaringer fra U.S.A. i dag, ber han meg skrive at sosialt sett er vi ikke 100 prosent beundrere av De forenede stater i Amerika.

E. Aa.

E R D U

- misfornöjd med Stimulator? La oss höre det i form av positiv kritikk!
- vel fornöjd med Stimulator? Tegn et nytt stötteabonnement!

Noen notater om indeksproblemet.

Pluk fra et referathefte ved Per Sevaldson.

Professor Frisch har en gang formulert indeksproblemet slik:

"The index number problem arises whenever we want a quantitative expression for a complex that is made up of individual measurements, for which no common physical unit exists.

The desire to unite such measurements, and the fact that this cannot be done by using physical or technical principles of comparison only, constitute the essence of the index number problem, and all the difficulties center here".

En indeks er en kombinasjon av forskjellige forholdstall, i enkelte tilfelle kan det dog være bekvemt å betrakte et enkelt forholdstall som et spesialtilfelle av en slik indeks.

Prisbevegelsene kan deles i spesielle og generelle bevegelser. De spesielle er slike som skyldes påvirkning av mer eller mindre tilfeldige og kompliserte krefter. De generelle bevegelser har derimot et bredere grunnlag, de kan skyldes forandringer i generell produksjonsteknikk, samfunnsorganisasjon, generelle inntektsforhold o.l.

Man kan neppe si at de indeksene som konstrueres gir explicit uttrykk for de generelle forandringer i prisnivået. Dette ville bare være tilfellet, hvis de spesielle forandringer virket like meget i begge retninger. Indeksene gir uttrykk for de gjennomsnittlige prisbevegelser.

De statistikere som har beskjeftiget seg med indeksproblemet har prøvd å angripe det under forskjellige synsvinkler. Tilnærmedesmetene kan klassifiseres som følger:

I) Den atomistiske tilnærmingen, kan vi tale om når de forskjellige priser og omsatte mengder betraktes som to sett uavhengige variable. Her kan vi skille ut to undergrupper, nemlig:

a) Den stochastiske tilnærmingen, som bygger på oppfattelsen av prisnivået som et normalnivå for alle priser, slik at en forandring i prisnivået "bør" gi seg utslag i en tilsvarende forandring i hver enkelt pris. Enhver avvikelse fra proporsjonaliteten

tet betraktes fra dette synspunktet som en følge av andre (ikke-monetære, forstyrrelsese-årsaker). Indeksen velges da ut fra et studium av en hyppighetsfordeling av prisforhold. Ved hjelp av dette kan man på grunnlag av et gjennomsnitt gjøre sannsynlighetsutsagn om prisnivået. Mills bygger på flere punkter sin fremstilling på et slikt resonnement (Ch. IV s. 57 ff. i stensilutgaven, og hele hans fremstilling av grunnlaget for indeksteorien).

b) Prøvetilnærmingen bygger på oppfattelsen av prisnivået som et felles mål for prisbevegelsene. Ut fra en betrakting av hvilke krav man bør stille til et slikt mål utformes så en rekke formelle prøver, som man forlanger at den funksjon som skal gi uttrykk for prisnivåforandringene bør tilfredsstille. (Identitetsprøven, tidsombytningsprøven, faktorombytningsprøven osv).

Irving Fisher bygger sin behandling av prisindeksteorien på denne metoden, og i sin bok "The making of index numbers", benytter han en hel rekke slike prøver på en mengde formler, og finner på dette grunnlag "the ideal index formula".

II) Den funksjonelle tilnærmingen. Den som angriper problemet under denne synsvinkelen hevder at man ikke kan betrakte pris- og mengde-bevegelsen hver for seg, fordi de i virkeligheten påvirker hverandre gjensidig. Det er særlig for levekostnadsindeksen at problemet er angrepet under denne synsvinkel, og prisindeksen defineres da som forholdet mellom de beløp som skal til for å skaffe det typiske individ samme (like stor) behovstilfredsstillelse i de to situasjoner som sammenliknes. Det er særlig professor Frisch som har gjort en innsats ved utformingen av teorien for indeks under dette synspunktet, og for et nærmere studium henvises til hans ekskurs 18. j i Notatene, som nå er pensum.

Disse bemerkningene vil forhåpentlig bidra til å klarlegge sammenhengen mellom indeksteorien slik den fremstilles av Mills og slik Frisch legger den opp i sitt ekskurs. Det er kanskje riktig å gjøre oppmerksom på at de forskjellige teoretiske metoder ikke fører til resultater som er så vesentlig forskjellige i praksis. Men det er klart at den funksjonelle tilnærmingen gir en meget bedre forståelse av hva som ligger i en levekostnadsindeks, dens styrke og svakheter, enn de andre metoder.

Til slutt skal så nevnes at valget av indeksformel bare er en side av problemet, når man skal konstruere en prisindeks. Like viktig er det samplingsproblem som oppstår, når man ikke kan inkludere samtlige priser, men må bygge beregningene på et utvalg. Forandringer i de vareslag som benyttes og i kvalitetene utgjør også et problem ved arbeidet med prisindeksene.

Melding fra Socialøkonomisk Samfund.

Styret har hittil innregistrert to suksesser. Semestrets første arrangement, pølsefesten, gikk av stabelen i tradisjonelle former, men i nytt lokale. En gruppe studenter med Fredriksgt. 3's mest kjente visesanger i spissen bidrog til underholdningen på en utmerket måte. Dette har inspirert styret til på denne plass å avertere etter en student som frivillig og uten vederlag vil påta seg å organisere et orkester. Vi trenger litt kunstnerisk underholdning på møtene.

I begynnelsen av februar vakte en flott plakat uvanlig stor oppsikt i gangen ute for Aulakjelleren. Ved hjelp av sekretærens maleriske anlegg var styret i stand til å vise ikke-økonomene et nytt og forbedret ansikt. Plakaten varslet om Dir. Sunnmaas foredrag om norsk fiskeripolitikk den 6. ds. Møtet var godt besøkt. Sentraladministrasjonen var representert med alle grader, fra fiskeristadsråden og ned til de yngre økonomer.

Av de videre planer for semesteret kan nevnes at styret ikke synes at frihavnspørsmålet har fanget den interesse det fortjener. Dessuten finner vi det rimelig at de kvinnelige økonomer får tale yrkeskvinnenes sak og tar opp spørsmålet om likelønn for kvinner og menn. Det er også mulig at vi senere i semesteret får høve til å få et utenlandsk innslag på vår talerstol.

Vi finner grunn til å peke på at vårt innlegg i Stimulator nr. 1 var gjenstand for en ondskapsfull*) mishandling fra redaktørenes side. Imidlertid medvirket vi dermed til et humoristisk innlegg i avisens. Vi går ut fra at de for framtida lar være å sensurere våre meldinger.

Styret
v/ John Bartolf

*) Dette kan det være delte meninger om. Vi må bekjenne at det to slike lange innlegg ble kuttet ned til en setning. Vi håper at plassmangelen ikke skal tvinge oss til slike "drastiske" tiltak for ettertiden.

Red.

Odd Aukrust:

STATIKK OG DYNAMIKK.

- I. Ta et fenomen (en tilstand). Et slikt fenomen karakteriseres ved en rekke parametre (kvantitative eller kvalitative) og flere eller færre etter hvor langt vår interesse for problemet strakker seg. Hvis disse parametre holder seg konstante over det tidsrom vi betrakter, er fenomenet stasjonært.
- II. Vi vil stille opp en teori om dette fenomen, dvs. vi vil "forklare hvorledes de forskjellige parametre avhenger av hverandre" (Frisch). Enkelte parametre tar vi som gitt. De er data i problemet. Om de øvrige koncentrerer vi vår oppmerksomhet. De er kvæsita. Til hjelp ved denne forklaring oppstiller vi en rekke relasjoner som vi postulerer gjelder mellom fenomenets parametre. Vi får da et relasjonssystem; foruten kvæsitumparametrene inngår heri også våre datumparametre og visse initialbettingelser. "Vi sier at vår teori er statisk hvis alle kvæsitumparametre som inngår i relasjonssystemet refererer seg til samme tidspunkt eller ved omforming kan bringes til å gjøre det."
- III. Hvis det som kvæsita inngår både en størrelse og dennes veksthastighet m.h.p. tiden er dette å regne som kvæsitumparametre ved forskjellige tidspunkter og teorien er dynamisk. En veksthastighet m.h.p. tiden er nemlig definert ved hjelp av to tidspunkter.
- IV. En datumparameter og en initialbettingelse karakteriserer begge formen på den relasjon vi stiller opp. Forskjellen på dem er at mens en datumparameter karakteriserer en varig egenskap ved det fenomen vi betrakter, gir initialbettingelsen bare en beskrivelse av den tilstand som fenomenet befant seg i i det øyeblikk da betraktingen begynte.
- V. Både den statiske og den dynamiske analyse søker å vise oss en likevektstilstand, men når det i statikken hersker likevekt mellom m variable vil dynamikken vise oss likevekt mellom m variable pluss disses veksthastigheter pluss deres aksellerasjoner osv. Mens "det ukjente" i statikken er m størrelser er det i dynamikken m tidskurver.

Kan du tenke deg en framstilling av grensenyttens dynamisering uten et eneste matematisk symbol ? !

Du får det i neste nummer av Stimulator.

KEILHAU HAR SAGT -

Jeg vil ikke ha kurver. Jeg vil ha realiteter.

I våre dager snakker man så meget om samfunnskontroll at man ofte glemmer selvkontrollen.

Vi har alle den svakhet når vi er unge at vi tror at det ti-
år vi nettopp har opplevd har vart helt fra Adams tid.

Det er god

økonomi

å kjøpe gode bøker.

TANUM har bøkene

Kjeld Philip: MODERNE FINANS POLITIKK.

På grunnlag av de forelesninger professor Philip holdt i forrige semester ved Universitetet, er det nå utarbeidet et referat. Dette gjengir hovedinnholdet av de delene av hans bok - Det Offentliges Finanspolitikk og den økonomiske Aktivitet - som er pensum etter den nye studieplanen.

Referatet er naturligvis for knapt til fullt ut å kunne erstatte den "gule boka" hans; en vil savne mange ypperlige detaljer og flere gode momenter, men hele grunnsynet og rammen omkring framstillingen er den samme.

Det har dessverre sneket seg inn et par villedende feil i teksten. På side 15 skal de tre ulikhetstegnene snus om; "<" skal være ">", og omvendt. På side 20, 6. linje ovenfra skal det stå: "Når renten er - -" i stedet for: "Når renten forventes å bli - -"

Referatet fås kjøpt på Studentkontoret og koster kr. 3,75.

Erik Ribu.

Redaksjonen avsluttet 20. februar.

S T I M U L A T O R .

Utgitt av: Universitetets Socialøkonomiske Institutt og Socialøkonomisk Studentutvalg.

Redaktører: Nils M. Apeland & Preben Munthe.

Faste medarbeidere: Elsa Aakre & Björn Larsen.

Forretningsförer: Arne Frydenslund.

Kontaktmann for Socialøkonomisk Samfund: John Bartolf.

UNIVERSITETETS STUDENTKONTOR

utgir og selger
Forelesningsreferater

kjøper og selger
Brukte studiebøker

selger
Papir og skrivepapir
til studentene

Hjelp deg sjøl!

Kjøp på Studentkontoret!

SKRIVEMASKINSTUA

Stortingsgt. 18 II

Telefon 42 22 26

Undervisning i maskinskrivning

*

Vi er spesialister i stensilering av böker, hefter,
beretninger, regnskaper, sanger, osv. osv.

Kontortid 9 - 20

Lördag 9 - 13

Største lager av
norsk og utenlandsk litteratur

Direkte forbindelse med alle ledende
forlag verden over

* * *

Gammermehrs
Boghandel

GUSTAV E. RAABE

Karl Johansgate 41-43

*Dersom De ikke partout vil
kjøpe Deres bøker hos andre,
så kjøp dem hos meg.*

*Nils S. Hauff
ved Universitetshjørnet*